

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I ARBETSLIVET

LÄRARHANDLEDNING

Mänskliga rättigheter i arbetslivet är ett utbildningsmaterial om FN:s organ för arbetslivsfrågor, ILO, och ILO:s åtta kärnkonventioner. Materialet handlar mycket om samhällskunskap och om historia och därför har vi tagit fram både diskussionsfrågor och gruppuppgifter till skriften. Nedan följer några tips från oss kring arbetsgång för materialet, liksom genomgång av relevanta kursmål att ha som stöd under undervisningen. Mycket nöje!

TILL DIG SOM ÄR LÄRARE

Arbetsgång

Börja med uppgifterna som listas under rubriken "Innan läsning". Diskutera, läs texten på baksidan av häftet och para ihop orden med rätt förklaring i ordlistan. Läs sedan ett par sidor i taget och gör tillhörande uppgifter. Efter arbetet med läsningen finns det ytterligare en gruppuppgift om ILO:s kärnkonventioner.

Kursmål

Mänskliga rättigheter i arbetslivet lämpar sig allra bäst i ämnena historia och samhällskunskap. Nedan listas de kursmål i **Lgy11** och **Lgr11** som materialet hjälper till att uppfylla.

Utdrag ur det centrala innehållet, Lgy11:

Historia 1a och 1b

"Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter."

"Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem."

Samhällskunskap 1a och 1b

"De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter."

"Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Arbetsmarknadens sätt att fungera, anställningsvillkor."

Samhällskunskap 2

"Nationalekonomiska teoriers framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna."

"Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor."

Utdrag ur det centrala innehållet Lgr11:

Historia, årskurs 7-9

"Vad historiska källor kan berätta om människors och grupper strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri."

Samhällskunskap, årskurs 7-9

"De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag."

"Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter."

"Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen."

UPPGIFTER TILL ER I KLASSEN

Innan läsning

Titta på framsidan av häftet och diskutera:

1. Vad betyder mänskliga rättigheter för dig? Ge exempel.
2. Vad betyder mänskliga rättigheter i arbetslivet? Ge exempel.
3. Vad vet du om ILO?
4. Beskriv bilden på framsidan. Vad kan bilden ha med rubriken att göra?

Läs texten på baksidan av häftet:

5. Ge några förslag på konventioner (konvention= en internationell överenskommelse) som kan stärka de mänskliga rättigheterna i arbetslivet. Ett exempel: förbud mot slavarbete.

Ordlista: Para ihop rätt ord med rätt förklaring

ILO	Ett rättsligt överenskommelse som länder kan välja att skriva under på
Konvention	En bestraffningsåtgärd
Fackförening	Berättigad i lag eller moral, accepterad som korrekt
Ratificera	Organiserar arbetstagare från en viss yrkeskår
Legitimitet	FN:s internationella fackorgan för arbetslivsfrågor
Världsfack	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling med 34 medlemsländer
Sanktion	Samlar världens fackliga centralorganisationer i en
OECD	Skriva under ett avtal, t.ex. en konvention

Läs texterna i häftet. Diskutera.

När du har läst sidorna 2-3:

- Varför är de fackliga rättigheterna viktiga för att människor ska kunna ta sig ur fattigdom?

När du har läst sidorna 4-5:

- De mänskliga rättigheterna slår fast att:
 - Alla är födda fria
 - Alla har lika värde och rättigheter
 - Rättigheterna är universella och gäller i alla sammanhang.

Följs detta, enligt dig, i Sverige? I världen? Förklara.

- "Hållbar och universell fred bara kan uppnås om den byggs på social rättvisa." Vad menas med detta?

När du har läst sidorna 6-7:

- Vilka tre parter ingår i trepartism?
- Vad är ILO:s internationella arbetskonferens?

När du har läst sidorna 8-9:

- Vad krävs för att en ny konvention ska tillämpas i medlemsländerna? Nämn minst två saker.
- Varför tror du att Sverige ännu inte har ratificerat konvention 189?

När du har läst sidorna 10-11:

- Vad finns det för anledningar till att kärnkonventionerna ska gälla i alla länder oavsett om deras regeringar ratificerat dem eller inte?
- Vad är skillnaden mellan en konvention och en kärnkonvention?

När du har läst sidan 12:

- Hur kan fattigdom och miljöförstöring bekämpas genom att ge individen möjlighet till arbete och inkomst samt till social trygghet?

Innan du läser om kärnkonventionerna på sidorna 14-29:

ILO:s kärnkonventioner:

Nr 87: Föreningsfrihet och organisationsrätt

Nr 98: Rätt att organisera sig och förhandla kollektivt

Nr 29: Förbud mot tvångs- och straffarbete

Nr 105: Avskaffande av tvångsarbete

Nr 100: Lika lön för lika arbete

Nr 111: Diskriminering vid anställning och yrkesutövning

Nr 138: Minimiålder för arbete

Nr 182: Mot de värsta formerna av barnarbete

Vilka är de tre viktigaste kärnkonventionerna, enligt dig? Motivera.

När du har läst sidorna 14-17:

- Varför tror du att "rätten att organisera sig fackligt" är en av kärnkonventionerna?

När du har läst sidorna 19-20:

- Hur har tvångsarbete förändrats under århundranden?
- Existerar tvångsarbete i Sverige? Förklara.

När du har läst sidorna 23-24:

- Sverige ratificerade konventionen 100 - "Lika lön för lika arbete" - år 1962. Vad görs det i Sverige för att se till att konventionen följs?

När du har läst sidorna 27-28:

- Varför finns det barnarbete?
- Vad kan vi göra för att minska barnarbete?

När du har läst sidorna 30-31:

- Hur kontrollerar ILO att medlemsländerna följer konventionerna?

När du har läst sidorna 32-34:

- Ge exempel på hur man gör i Sverige för att se till att kärnkonventionerna följs.
- Vad kan du som individ göra för att påverka att ILO:s kärnkonventioner följs?

EFTER LÄSNING

En gruppuppgift om kärnkonventionerna: Djävulens advokat

Gör såhär:

1. Dela in deltagarna i åtta grupper och ge varje grupp en konvention.
2. Varje deltagare ska hitta minst ett argument mot gruppens konvention.
3. Varje grupp får fem minuter att hitta sina argument innan de delar med sig av dem.
4. Varje grupp ska sedan försöka slå håll på den andra gruppens argument (utan att gå till personangrepp).
5. Diskutera efter övningen om hur deltagarna tyckte att det var att "se det från den andra sidan".

